

ÎN SMOCHING LA MTV

Era epoca lui Michael Jackson și a Madonnei. Epoca sexului protejat, a sloganurilor „fumatul interzis“ și „nu conduceți sub influența alcoolului“. Incorectitudinea politică era un produs în proiect, studiat cu tot atâta precizie, cât fiecare minut de emisiune la MTV, noul barometru din show business. Era 1988 și instabilul echilibru impus de Războiul Rece îi indica deja eminența prăbușire. Lumea întreagă se pregătea pentru „sfârșitul Istoriei“, pentru a se despărți înainte de termen, de secol, de mileniu și de un anume mod de a trăi. Dar Frank Sinatra nu era toată lumea și, în mijlocul celui mai excentric deceniu al secolului XX, și-a propus recuperarea fascinației și a stilului zilelor mari din show business. Pentru aceasta, a organizat ceea ce trebuia să fie turneul cel mai răsunător al anului și unul dintre cele mai mari ale deceniului. Planul era reuniunea pe scenă cu vechii lui camarazi, Dean Martin și Sammy Davis Jr, la mai mult de douăzeci de ani de la ultima apariție împreună. Avuseseră odată lumea la picioare, de ce să nu o facă din nou?

În 1981, Dean și Sammy jucaseră împreună în filmul *Cursa ghiulea*¹ și, de îndată ce Frank își văzuse prietenii pe ecran – în ciuda celor mai pesimiste rezultate artistice ale peliculei –, insistase să joace în partea a doua, aflată deja în pregătire. Alături de cei trei va juca, de asemenea, și Shirley MacLaine, o altă veche

¹ *The Cannonball Run*, în engl., în orig. (n.tr.)

cunoștință. După filmare, în ciuda criticilor catastrofale, cei trei prieteni au reluat legătura și au petrecut împreună câteva weekenduri în casa lui Sinatra. În timpul acelor zile, Frank începuse să plăsmuiască ideea de a face ceva împreună. „Ar fi genial să recuperăm magia, nu-i așa, Smokey?“, îl întrebuse pe Sammy de câteva ori. Artistul de culoare era de acord și zâmbea, dar se gândea că erau puține variante în care trei bătrâni ca ei puteau face ceva împreună într-un univers muzical tot mai dominat de gusturi și de artiști tineri.

Dar Frank Sinatra nu era omul care să se dea bătut în fața multor lucruri, nici măcar a evidenței. „Nu-mi spune ce trebuie să fac. Dacă vrei, sugerează-mi, dar nu îmi ordona.“ Era o replică pe care cel puțin o femeie și cel puțin un prieten le auziseră din partea cântărețului. Și era adevărat. Era de ajuns să fi fost ceva interzis sau să fi părut imposibil, pentru ca Sinatra să depună tot efortul și să angajeze toate resursele în încercarea de a-l obține. Iar, dacă era ceva pentru care Frank Sinatra era dispus să lupte, acel lucru era distracția alături de prietenii săi.

Au cochetat cu posibilitatea de a face un film precum cele turnate în anii 1960, când dominaseră piața, iar tovarășii de petreceri erau oamenii cei mai puternici din țară, de o parte și de alta a Legii. Dar Sammy i-a făcut să înțeleagă că, dacă pe scenă nu le era ușor, pe marele ecran în mod sigur urma să le fie dificil să găsească pe cineva care să vrea să plătească prețul biletului de intrare pentru a vedea escapadele a trei hodorogi. Așa că s-au întors la muzică. Mai bine spus, la scenă. „Multă lume nu ne-a văzut în Las Vegas, mulți s-au născut chiar după. Să ducem show-ul nostru în orașele lor.“ Aceasta a fost marea idee a lui Frank, organizarea unui turneu național, în care să ofere unui public numeros un spectacol similar celor din 1961. Aceleași cântece, aceleași glume, același tip de distracție.

Dar, în același timp, totul avea să fie în stil mare. La început s-au gândit să facă tot turneul cu un tren, în stilul cel mai tradițional – „show-ul a ajuns în oraș“ –, în care fiecare artist va avea propriul vagon, cu tot luxul inclus. Și această idee a fost

refuzată, în favoarea transportului aerian, cu Dean și Sammy într-un avion închiriat, și Frank în propriul jet, „El Dago“. *The together again tour*, așa s-ar fi numit. Pe măsură ce vedea cum fantezia prinde formă, Sammy se simțea mai entuziasmat. La sfârșitul lui 1987, urma să fie operat la șold, dar în scurt timp avea să fie iarăși în formă și plin de speranțe că va lucra din nou cu cei doi prieteni ai săi. La rândul lui, Frank găsea în inițiativă forma perfectă de a recupera scânteia vechilor vremuri. În anii 1980, Sinatra era mai degrabă un simbol decât o persoană în carne și oase. Avea parte de omagii, premii și recunoștință, dar Ol' Blue Eyes avea nevoie cu adevărat să se simtă viu din nou, iar pentru asta nu voia nimic mai mult decât să râdă, să se îmbete și să piardă vremea lenevind cu Sammy și Dean.

Nu au existat probleme să găsească finanțare pentru turneu. Dimpotrivă, American Express, dar și alte companii s-au arătat încântate să își asocieze imaginea cu un proiect care dădea semne că va deveni un eveniment de milioane de dolari. Inclusiv canalul privat de televiziune HBO s-a arătat interesat de înregistrarea unuia dintre recitaluri. În acest fel, Sinatra își atingea unul dintre obiective: să obțină pentru el și prietenii lui sprijin material suficient pentru o bătrânețe lipsită de griji. „Mă gândisem de multe ori să mă pensionez, va mărturisi peste puțin timp Sammy, dar nu aș fi putut să trăiesc în același ritm cu care eram obișnuit. Vreau să pot să-i dăruiesc soției mele un colier de 4 000 de dolari când mi se năzare. Cu acel turneu urma să avem mai mulți spectatori la un concert decât în timpul unui an întreg în Las Vegas.“

Dar mai era și Dean. Frank și Sammy erau foarte îngrijorați din cauza prietenului lor, cufundat într-o profundă depresie de la începutul lui 1987, când fiul său cel mare, Dean Jr, murise, prăbușindu-se cu avionul său de vânătoare. Trecuse deja ceva timp de când Dean Martin pornise pe un drum umbros și îngust, către acel loc din ființa lui la care nimeni nu părea să aibă acces. Golful, sticla de J&B și filmele western îi acaparau tot interesul, tot timpul. Odată cu dispariția tânărului Dean, unul dintre fiii de

care fusese întotdeauna mai apropiat, Dean Martin se închisese definitiv față de lumea înconjurătoare. „Turneul acesta va fi perfect pentru el, Smokey – îi spuse Frank lui Sammy. O să ne distrăm ca pe timpuri, iar el va redeveni cel dintotdeauna.“

Însă Frank comitea încă o dată aceeași greșeală, ca de atâtea alte ori în viața sa, aceea de a nu-l întreba pe cel interesat, adică pe Dean, în cazul de față, ce părere avea. Când i-a prezentat ideea, pregătirile erau destul de avansate și a fost atât de insistent, încât Dean nu a putut să refuze, deși firește că și-a exprimat îndoiala. „Cred că asta e o nebunie, Frank, lasă-mă să rămân acasă.“ Dar Sinatra era deja prea prins. Se simțea tânăr și viguros înaintea agitației care avea să urmeze și era sigur că toată lumea – presa, publicul, industria – îl va sprijini.

Dacă era ceva ce Frank cunoștea bine, acel lucru era show businessul. De aceea nu a greșit în predicțiile sale. Anunțul *The together again tour* s-a transformat în marea veste a momentului, fiind știre de prima pagină în ziarele din toată lumea. Frank Sinatra, Dean Martin și Sammy Davis Jr simbolizau o altă epocă, o altă lume și un stil de viață foarte special, idealizat de aceeași mass-media. S-a vorbit despre revenirea lui Rat Pack, deși majoritatea nu știau prea bine de unde provenea și nici ce semnifica acest nume.

Repetițiile au fost inegale, cu un Sinatra dedicat total, un Sammy în cea mai bună formă, în ciuda operației, și cu un Dean cu intonație tulbură și o memorie care îi juca feste la cântecele pe care le tot repetase vreme de treizeci de ani. Spre deosebire de prietenii lui, el era obișnuit să evolueze pe o scenă în fața publicului, și nu pe o platformă înconjurată de acesta. Așa erau organizate majoritatea recitalurilor, în ideea de a primi un număr cât mai mare de spectatori. În această situație, Dean nu putea să nu se simtă dezorientat, mai mult decât năucit, așa cum îl lăsaseră ultimele întâmplări din viața lui. Astfel, ținând cont că unica lui dorință era să se întoarcă acasă, cum ar fi putut să cânte bine? Unicul lucru făcut cu consecvență de Dean în timpul acestor repetiții au fost solicitările lui către Frank să suspende acel „circ“.

Și, printre îndoieli și speranțe, sosi 13 martie 1988, ziua cea mare. Cele 16 000 de locuri din Oakland Coliseum Arena erau ocupate, după cum vândute erau și toate biletele următoarelor concerte. Când orchestra a început să interpreteze partea instrumentală de introducere, mulțimea a izbucnit entuziasmată. Aflați încă la cabine, Dean i-a întrebat pe Frank și Sammy, toți trei fiind înconjurați de colaboratorii obișnuiți: „Poate să îmi spună cineva ce facem aici?“ Dar nimeni nu i-a răspuns. Erau la fel de preocupați ca și el. Ce urma să se întâmple? Numele lor însemnau ceva în show business, dar acolo nu era Las Vegas și nici nu erau în 1961. Glumele lor incorecte politic puteau să nu mai aibă farmec. Mai mult, puteau să-i ofenseze pe mulți. Cei trei aveau, împreună, peste 200 de ani. Și, pentru numele lui Dumnezeu, cine mai oferea concerte pentru mai mult de 15 000 de persoane, îmbrăcat într-un smoching elegant? Până și Sinatra era nervos. Cei prezenți își vor aduce aminte, mai târziu, de schimbul constant de priviri dintre cei trei artiști. „Ne priveam și ne gândeam la vremurile trecute“, își va aminti Sammy. Dar timpurile trecute rămâneau mult prea îndepărtate.

După introducere, muzica se opri. Treptat, scăzu și murmurul publicului. Luminile se stinseră. Cu un emoționant răpăit de tobe, orchestra începu să cânte melodia de intrare a lui Dean Martin. Era momentul. Ca în 1961. „Să înceapă distracția!“, îl auzi cineva pe Sinatra murmurând.

Jerry Lewis

FLAȘNETARUL ȘI MAIMUȚA

Niciunul dintre cei prezenți n-ar șovăi să recunoască, la ceva timp după, că Dean Martin era nervos, foarte nervos, așa cum puțini îl văzuseră vreodată. Cei care îl cunoșteau erau conștienți de indiferența cu care Dean înfrunta orice situație, chiar de-ar fi fost bună sau rea pentru el. Era un autentic *menefreghista*¹, un tip care își vede de treburile sale, făcând ceea ce trebuie să facă, fără a da prea multă importanță altor lucruri. Totuși, acel 6 martie 1957 era diferit. Trecuseră zece ani de când nu se mai aflase față în față cu publicul și, în afară de asta, cine fusese el înainte de luna mai a anului 1946? Cine își aducea aminte de emisiunea radiofonică de 15 minute difuzată din New York? Cine își aducea aminte de el cântând în fața unei orchestre care să nu-i etaleze caricatura alături de cea a „maimuței”? Întotdeauna Dean și Jerry, Martin & Lewis, „flășnetarul” și „maimuța”. Dar, în acea noapte, nu mai era niciun loc liber în salonul Copa al hotelului Sands. Unii de drag, majoritatea din simplă curiozitate sau chiar morbidă în fața dezastrului, nimeni nu voia să piardă debutul solo al lui Dean Martin, sărmanul „flășnetar” abandonat. Comentatorii cei mai respectați nu îi dădeau mai mult de un an de viață artistică.

În trei săptămâni, urma să aibă premiera primul lui film făcut fără Jerry Lewis, *Ten Thousand Bedrooms*. La fel ca și la Capital

¹ *Menefreghista*, termen italian care provine din sintagma „me ne frego”, însemnând „mă doare-n cot”, „nu îmi pasă”. (n.tr.)

Records, casa lui de discuri, la studioul său cinematografic, Paramount Pictures, nu se știa prea bine ce să se facă cu el. Jerry se descurca singur, și atât ultimul său film, cât și o înregistrare comică ce tocmai fusese lansată urcau cu rapiditate în topuri pentru a se situa printre producțiile cele mai profitabile ale anului. Însă Dean Martin... Ce puteau să facă cu Dean Martin? Paramount îl cedase altui studio pentru a turna acest film muzical, iar regizorul peliculei, Richard Thorpe, hotărâse ca el să facă pereche cu actrița Anne Maria Alberghetti. Dacă existau momente în care vocile lor ajungeau să sune bine împreună, atunci era din pură întâmplare. Criticii nu au acordat prea multă atenție avanpremierii, înainte de a-l declara decedat pe actorul Dean Martin. Mulți și-au amintit atunci de marea greșală comisă când refuzase rolul în noul film al lui Jerry Lewis, *Pe urmele legii*¹. Însă Dean avea principiile lui. Jerry îi prezentase scenariul, conștient fiind că avea să-l enerveze.

„Să fac rolul polițistului? În uniformă?!”, întrebuse înfuriat Dean în timpul ultimei întâlniri cu Jerry Lewis, după unsprezece ani de colaborare. „Da, în uniformă”, răspunsese comicul. „Păi, nici să nu te gândești la asta. Toată viața am urât polițiștii în uniformă și nu am de gând să interpretez unul. Este nedemn de mine.” Simțindu-și spatele asigurat de sprijinul publicului, de studio și de megalomania sa declarată, Lewis se arătase de neclintit. „În filmul meu trebuie să porți uniformă. Un polițist trebuie să poarte uniformă.” „Filmul tău?” „Dean nu-și revenea din uimire. „Da, filmul meu.” „Atunci – concluzionase Martin – îmbracă tu uniforma.” Și acela a fost sfârșitul. Dean Martin și Jerry Lewis fuseseră cei mai tari în show business. Umpluseră cinematografe, teatre, săli de festivități și înregistraseră recorduri de audiență în televiziune. Dar atunci Jerry făcuse un lucru ce toți știau că nu se poate face cu Dean: a încercat să-i impună ceva.

Nimeni nu-și imaginase că acești doi artiști vor termina într-un astfel de mod. Cel puțin, nimeni dintre cei care îi

cunoscuseră în Manhattan, în martie 1945. Erau pe una dintre străzile centrale din marele oraș, iar comicul, pe atunci în vârstă de nouăsprezece ani, mergea spre Times Square pentru a se întâlni cu agentul său. Îl însoțea prietenul său, Sonny King, un vechi boxer care încerca să-și transforme în realitate visul de a deveni cântăreț. Imediat, pe trotuarul de vizavi, alți doi bărbați apărură de după colț. Unul din ei nu ieșea cu nimic în evidență dintre miile de oameni care treceau pe stradă, dar celălalt era altfel. Era înalt și bine făcut, cu un bogat și frumos păr negru. Purta un costum splendid din păr de cămilă. Ce încrezut putea să iasă pe stradă îmbrăcat așa? Însoțitorul său îi risipi îndoilele. „Dean. Dean Martin!” îl strigă și apoi îl apucă pe Jerry de braț pentru a traversa strada. Sonny îl prezentă promițătorului cântăreț de douăzeci și opt de ani și agentului său, Lou Perry. Cei patru începură să vorbească nimicuri, când o femeie atrăgătoare și elegant îmbrăcată trecu pe lângă ei. După câțiva pași, se întoarse cu un zâmbet pe chip. Nu se știe de unde, dar Dean o cunoștea și întoarse și el capul pentru a-i răspunde cu un alt zâmbet. După aceea, fiecare își văzu de drumul lui. Abia dacă trecuseră două secunde care păruseră filmate cu încetinitorul. Jerry își dăduse seama imediat că Sonny și Lou îl idolatrizau pe Dean tocmai din cauza asta, pentru acel control total și inconștient asupra voinței oricărei femei care i-ar fi stat alături. În doar câteva minute, după o conversație scurtă, până și Jerry Lewis îngroșă lista, masculină și feminină, a admiratorilor lui Dean Martin.

Din acea zi, cei doi artiști s-au întâlnit la cabine în diferite cluburi și, chiar dacă Dean nu era foarte dornic de fraternizare, Jerry a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a-i câștiga prietenia. „Dacă stau pe lângă el – gândea evreul slăbănog –, se va lipi ceva și de mine.” Când se nimereau împreună pe același afiș, rezultatul era cel mai bun spectacol al turneului. Jerry făcea publicul să râdă cu mutrele, salturile, maimuțările și bufoneriile sale, iar apoi venea Dean și îi înduioșa cu baladele lui. Ofereau combinația perfectă. Era clar că, mai devreme sau mai târziu, cercul se va

¹ Titlul original al filmului este *The Delicate Delinquent*. (n.tr.)

închide. S-a întâmplat într-o noapte de primăvară a anului 1956, la Havana-Madrid, un local de pe Broadway. Fără niciun aver-timent, Dean a început să întrerupă numărul lui Jerry, vorbind din culise și chiar intrând pe scenă. Ulterior, Jerry îi va întoarce gluma. În ziua următoare, Dean Martin și Jerry Lewis dădeau principalele titluri din secțiunea de spectacole a principalelor ziare.

În timpul următoarelor nouă luni au continuat să-și combine numerele, nu atât din propria voință, cât datorită dorinței localurilor care îi contractau împreună, în așteptarea aclamatului show. 500 Club, unul dintre cluburile cele mai populare din acea epocă, condus de gangsterul Skinny D'Amato, a servit drept „cuib“ pentru chimia ce avea să rezulte între cei doi profesioniști, care avea să facă faimoasă perechea în toată lumea. La puțin timp, în ianuarie 1947, Loew's State lipea un afiș care anunța, pentru prima dată, un spectacol Martin & Lewis. Când, cu câteva săptămâni înainte, căzuseră de acord să se prezinte în mod oficial ca duet comico-muzical, Jerry întrebă: „Cum ne vom numi, Lewis & Martin sau Martin & Lewis?“ „Cred că nu încapă discuție – răspunsese Dean. Cel mai bine ar fi în ordine alfabetică. Ne vom numi Martin & Lewis.“ „Dar l-ul de la Lewis este înaintea m-ului de la Martin“, a replicat comicul. „Dar d-ul meu este înaintea j-ului tău“, pusese punct discuției cântărețul.

După succesul înregistrat de Martin & Lewis pe scenă, a venit rândul televiziunii, cu colaborări în diverse emisiuni de varietăți, până când a sosit momentul de a face față provocării propriului spațiu de emisie. Acum, Dean și Jerry erau vedetele, iar ceilalți, invitații. Era doar o chestiune de timp până când urmau să primească un telefon de la Hollywood. Directori de la numeroase studiouri erau pe urmele duetului, în așteptarea momentului de a le face oferta perfectă. Hall B. Wallis, de la Paramount Pictures, era hotărât să pună mâna pe ei. Cineva sus-pus de la Metro Goldwyn Mayer remarcase, de asemenea, potențialul perechii și propusese responsabilului companiei, puternicului Louis B. Mayer, să-i contracteze pe cei doi artiști. Răspunsul lui Mayer

a fost pe cât de zdrobitor, pe atât de descriptiv: „Flașnetarul nu e rău deloc, dar ce voi face cu maimuța?“ Wallis o va scoate la capăt până la urmă și, astfel, între 1949 și 1956, Martin & Lewis au turnat pentru studio 16 filme, fiecare dintre ele devenind un succes mai mare decât anteriorul.

Prietena mea Irma (1949), *Sailor Beware* (1951), *The Caddy* (1953), *Artiști și modele* (1955) sau *Partners* (1957) sunt unele dintre aceste pelicule care, până la ultima, *Hollywood or Bust* (1957), repetau mereu aceeași schemă. Jerry era tipul stângaci și bonom, care se băga în toate încurcăturile, din care ieșea de regulă, datorită unui Dean descurcăreț, dar în aceeași măsură bun, care se ocupa cu seducerea oricărei femei care îi ieșea în cale, cu ajutorul baladelor create special pentru el. Nu degeaba grație acestor filme a putut să-și transforme în realitate visul de a răzbi în viață prin cântec (deși fusese secondat de Jerry) și, astfel, în 1950, la patru ani de la prima sa înregistrare, *I'll always love you* intra în topuri. De îndată ce începuseră să filmeze, Capitol Records le puse în față un contract pentru distribuirea coloanelor sonore ale filmelor lor. Dean Martin nu a fost singurul care a tras mari foloase de pe urma acelor producții, în plus profitând de conjunctură pentru a lucra și la propriile discuri. Primul dintre ele, cu titlul *Dean Martin Sings*, a ajuns pe piață în ianuarie 1953. *Memories are made of this*, *That's amore*, *Innamorata*, *Oh Mary* sau *Sway* au fost câteva dintre single-urile cu care Dean Martin a ajuns să răsune în forță la radio și la televizor.

Dar, dacă în filme, la televiziune și pe discuri, Martin & Lewis se vindeau bine, continuau să fie regii spectacolelor în direct. Între sfârșitul anilor 1940 și începutul anilor 1950, au depășit toate recordurile de audiență, din recent apărutul Las Vegas până la Paramount Theatre din New York. Mii de băieți și de fete provocau adevărate ambuteiaje în trafic în vecinătatea teatrelor unde evoluau cei doi, la fel cum se întâmplase cu Frank Sinatra cu ani în urmă, înainte de a fi dat uitării. Acum Martin & Lewis erau cei mai mari. Dean trăia momentul și, mai ales,

profita de acesta, deși era conștient că, după cum le erau gândite aparițiile, Jerry era întotdeauna vedeta, distracția garantată, cel pe care toți veneau să-l vadă. El nu era altceva decât contrastul care îi facilita glumele, precum și atmosfera muzicală. Dean știa prea bine că, atunci când începea să cânte într-un film, băieții profitau de moment pentru a merge să cumpere floricele.

Dar, în orice caz, totul era mult mai mult decât își putuse imagina vreodată tânărul necioplit și deznăscut, născut în Steubenville, Ohio, pe 7 iunie 1917. Tatăl său, Gaetano Crocetti, de profesie frizer, la fel ca predecesorii săi, ajunsese pe pământul făgăduinței, în America, la începutul secolului. Originar din Montesilvano, din regiunea italiană Abruzzi, Gaetano se căsătorise de tânăr cu țărancă Angela, care a început imediat să-i facă urmași. Cei doi au încercat să-și apere cultura și tradițiile italiene în fața celor impuse de națiunea aflată în plină dezvoltare și, în consecință, micuții Crocetti vorbeau doar italiana când a venit momentul să meargă la școală, trecuți fiind de vârsta de cinci ani. Cel mai mic dintre frați, Dino, avea să demonstreze curând că școala nu era pentru el, deși nu îi lipsea inteligența. La doisprezece ani, juca zaruri și cărți mai bine decât mulți adulți, iar un băiat așa dezghețat urma să găsească, fără întârziere, ocupații interesante în Steubenville. James Vincent Tripoldi, un gangster local recunoscut pentru caracterul violent, pe care Dino îl idolatriza, obișnuia să îl folosească sporadic pentru servicii de curierat. Să câștige câțiva dolari prin intermediul gangsterilor era mult mai interesant decât să stea cu nasul în cărți de istorie, care nu-l interesau câtuși de puțin pe micul Crocetti.

La șaisprezece ani, abandonase școala și începuse să-și câștige viața ca boxer. Numele său „artistic“ era Kid Crochet. Câștigase câteva lupte, dar cum Dino demonstra un pronunțat interes pentru fete, având destul de mult succes ca amoretz local, și îi păsa prea mult de asta, ca să-și lase frumosul chip la mâna hazardului unei lovituri de pumn. Nu degeaba avea să-și rupă mai multe degete, care îi vor rămâne ușor deformate pentru tot restul vieții. În căutarea unei alte surse de venituri mai sigure, va alege lumea

pariurilor de curse de cai. Iar ulterior, va fi contrabandist cu alcool în timpul prohibiției sau crupier într-un cazinou din Miami Beach. Unii dintre mafioții mai insignifianți pe care Dino îi va cunoaște în tinerețea sa, la fel cum i se va întâmpla și lui Frank Sinatra, vor ajunge să se bucure mai târziu de o remarcabilă situație în sânul mării familii a Mafiei din Statele Unite.

Cunoscut, de asemenea, sub numele de Cosa Nostra, fenomenul sicilian denumit „mafie“ a fost la origine un grup care se ocupa cu protecția și aplicarea autonomă a legii la jumătatea secolului al XIX-lea, apărută din cauza indiferenței autorităților. Membrii săi își luaseră numele de *mafiosi*, adică „oameni de onoare“. Odată cu valurile de imigranți de la sfârșitul secolului, structura, tradițiile și metodele de acțiune s-au transferat în Statele Unite, unde s-au dezvoltat, ca bază a crimei organizate din țară. Dino a învățat de la mafioți o formă aparte de a trăi, de a se comporta, de a relaționa. Aceștia aveau un cod al loialității și respectului, nu se comparau cu gunoaiile mârșave și lașe care îi vor provoca repede greață în show business.

Dar, fără îndoială, că dacă era ceva ce-i plăcea cu adevărat lui Dino, acel ceva era să cânte. Să cânte la fel ca idolul său, Bing Crosby. Să cânte acele balade care aprindeau femeile și astfel să nu fie nevoit să se străduiască să găsească cuvintele potrivite pentru a le băga în pat. Crosby adusese cu sine o revoluție în muzica „ușoară“. Mulțumită perfecționării microfonului, care îi permitea să cânte fără a forța vocea, aproape șoptind (de aici și denumirea acestui tip de interpreți: *crooner*¹ sau „șoptitor“), acest tânăr din Tacoma, Washington, născut în 1903, reușise să creeze un nou stil muzical, moștenitor direct al unei subtile combinații între opera cea mai populară (importată prin emigranții italieni) și noul jazz & blues al populației negre, ritm aflat în plină dezvoltare. Astfel, cu o voce caldă, susținută de notele grave, apropiată de cea a unui bariton, Crosby ajunsese un baladist important în anii 1920 și un reper fundamental în anii 1930.

¹ *Crooner*, „care fluieră“, termen ce provine din verbul *croon*, „a fredona“. (n.tr.)

Vastul său repertoriu, care găzduia teme de jazz, country, muzică tradițională și creații noi, a devenit foarte repede un punct de referință de neocolit pentru orice nou aspirant la titlul de interpret, cum era și cazul lui Dino. În vara lui 1934, în timp ce Hitler era proclamat *Der Führer* în Germania, tânărul Crocetti cânta pentru prima dată în fața a o sută de persoane, într-un local din Craig Beach. A încercat să-l imite cât a putut mai bine pe marele Bing, dar nu a putut să nu-și pună amprenta personală, un stil care reflecta propriul mod de a înțelege viața, relaxat, pasionat, optimist.

Fără să-și fi propus, primul său contract serios a sosit fără întârziere, precum și prima schimbare de nume. Era epoca marilor orchestre și a soliștilor. Și, în timp ce un Frank Sinatra spân și încă necunoscut începea să-și facă un nume, acompaniat de orchestra lui Harry James, Dino Crocetti debuta alături de un muzician local, Ernie McKay. Acesta a fost cel care l-a convins că un nume cunoscut l-ar scuti de jumătate de efort. În acele zile, Nino Martini era idolul tinerelor, noul Rodolfo Valentino, un excelent ideal după care să năzuiască. Așa că, atunci când McKay l-a prezentat în societate pe noul său cântăreț, l-a prezentat ca Dino Martini.

Însă acel nume nu va avea viață lungă. Odată declanșat al Doilea Război Mondial, cu cât mai american suna un nume, cu atât era mai bine, de aceea, atunci când Dino va face următorul pas, intrând în orchestra lui Sammy Watkins, își va curăța numele de reminiscențele italiene, pentru a rămâne, în final, Dean Martin. Era anul 1941 și noul artist, în vârstă de douăzeci și patru de ani, părea nu doar că găsisese drumul corect către statutul de vedetă, ci că, de asemenea, își împlinise și viața personală. În luna octombrie a aceluși an, se căsătorește cu Betty McDonald.

Se cunoscuseră la începutul lui 1941, în timpul unui concert al lui Dean, când Betty, la rândul ei, călătorea prin diferite orașe ale țării însoțită de o rudă, ca urmare a dorinței tatălui ei de a încerca să trezească în tânără vreo preocupare pentru studii universitare sau pentru muncă. Într-o noapte, după spectacolul

orchestrei lui Sammy Watkins, Betty și Dean s-au întâlnit, din întâmplare, la bar. Pătrunzătorii ochi irlandezi ai tinerei l-au pus în gardă pe latin, care a reacționat cu abilitate. Au băut câteva pahare, au dansat și au petrecut restul nopții ca și cum nu aveau să se mai vadă vreodată. Dar, în realitate, s-au scurs doar puține săptămâni înainte ca perechea să se decidă să se căsătorească. Opt luni mai târziu, se naștea primul dintre cei patru copii pe care îi vor avea împreună.

Convins că era pregătit să răzbească prin forțe proprii, Dean s-a hotărât să abandoneze orchestra lui Watkins, libertate care l-a costat cedarea unui procent de 10% din veniturile sale viitoare. Dată fiind popularitatea pe care o câștigase, nu i-a fost dificil să obțină contracte în cluburile la modă din New York, precum Riobamba sau Arlequin. Iar la asemenea nivel, erau atât de multe asemănări între el și Frank Sinatra, încât proprietarii acelor localuri se luptau pentru a-l avea pe unul sau pe altul pe afiș. Totuși, stilul celor doi era foarte diferit. În timp ce Sinatra își folosea vocea pentru a seduce fetele cu fiecare baladă, Dean făcea un adevărat spectacol din evoluția sa, de la atitudine până la modul de a privi. În plus, mai important era faptul că nu cânta direct femeilor. Obiectivul lui era să creeze atmosferă, să-i seducă, în aceeași măsură, și pe ei, și pe ele. Astfel, Dean nu era cântărețul care le făcea să se îndrăgostească, ci cântărețul care îi ajuta pe bărbații care le însoțeau să facă asta. De aceea, contrar majorității amozilor din cinematografie și din muzică, Dean Martin nu reprezenta un rival pentru bărbați, ci, mai degrabă, un „camarad” de la care puteau să învețe unele tehnici, ceea ce a făcut ca spectacolele lui să nu fie doar subiect de interes feminin.

Deși, de bună seamă, fetele nu lipseau de la ușa cabinei sale. Iar soția lui știa bine asta. Dar acesta nu era unicul fapt pe care nu-l putea suporta la Dean. Erau, de asemenea, lungile lui absențe, când era în turneu, dar și când nu era. Lipsa de comunicare, subitele lui atacuri de tandrețe, urmate de lungi perioade de completă indiferență. Pentru toate astea, Betty l-a părăsit pe Dean de multe ori sau, mai bine zis, l-a alungat de